

Er zijn vele wegen naar Rome, maar er is maar één weg naar ouderbetrokkenheid. Die weg loop via Het Gesprek. Dat gesprek zul je moeten organiseren, want het ontstaat niet vanzelf. En je zult het gesprek moeten leiden, want het is best moeilijk om ervoor te zorgen dat iedereen gehoord wordt.

Actief Ouderschap: samen het verschil maken voor dít kind

Actief Ouderschap. Als je die naam leest denk je: dat is een club van actieve ouders die andere ouders probeert te bewegen om zich actief in te zetten bij de school, de kinderopvang, de sportclub. Fout gedacht. Actief Ouderschap is een club professionals die probeert andere professionals te bewegen om zich actief in te zetten om betrokkenheid van ouders mogelijk te maken, bij de school, bij de kinderopvang, bij de sportclub. David Kranenburg, oprichter en tegenwoordig ook eigenaar van deze club, is het met me eens. Er wringt iets. 'Toch dekt de naam de lading', zegt hij, 'als wij ons érgens mee bezighouden, dan is het wel actief ouderschap.'

Praten met David is praten met een bevoegen waterval. Hij weet waar hij het over heeft. Als directeur heeft hij 25 jaar in het

onderwijs gewerkt, in Almere. Tot hem de mogelijkheid geboden werd om in Almere via een RAAK-subsidie een gemeentebreed project uit te voeren rondom ouderbetrokkenheid. Het project sloeg zo aan, dat er eigenlijk weinig anders opzat dan om zich fulltime in te zetten voor ouderbetrokkenheid. Eerst binnen een stichting, later in een onderneming. Redden? 'Vervolgsubsidies kwamen er niet, uiteindelijk bleek dat we als stichting gewoon opdrachten uitvoerden van gemeenten en schoolorganisaties. Dan is een stichting wat omslachtig.'

Kindcentra 2020

David toont zich warm voorstander van de doelstelling van Kindcentra 2020. David Kranenburg: 'Het gaat mij om de pedagogische lijn. Als je ziet hoe we dat nu in Nederland geregeld hebben, de versnippering tussen onderwijs, kinderopvang, vve en jeugdzorg, dan gaat er van alles mis. Waar ik wel voor pleit is om de ontwikkeling van het kindcentrum vanaf het begin op te pakken vanuit het partnerschap met ouders. Waar ik niet mee wil zeggen dat ouders het voor het zeggen moeten hebben, ouders hoeven niet op de bestuurdersstoel te gaan zitten. Waar het om gaat is dat als je als professionals een kindcentrum vorm wil geven, dat je daar samen met ouders over nadenkt. Als professionals kun je van alles bedenken over wat goed zou zijn voor de kinderen, maar ouders weten, vanuit hun eigen "professionaliteit" wat de kinderen nodig hebben, en wat zij zelf nodig hebben. Dat laatste is niet onbelang-

rijk. De tijd is voorbij dat je ouders kunt verplichten zich aan te passen aan de pedagogische missie van de school. Ouders hebben zelf ook een pedagogische missie, en een druk leven. Dat moet allemaal op elkaar kunnen aansluiten.'

De stressfactor

David Kranenburg: 'Uit onderzoek is bekend dat de pedagogische en educatieve activiteiten die ouders thuis met hun kinderen ondernemen, van doorslaggevende betekenis zijn voor de kansen van kinderen. Natuurlijk, school is belangrijk. Het onderwijs zorgt ervoor dat alles wat een kind móét kennen en kunnen, het ook kent en kan als het naar het voortgezet onderwijs gaat. Dan denk ik aan lezen, rekenen, taal, aardrijkskunde, enzovoort. Maar het allermeest leren kinderen buiten school, in de informele context. Van de 105 duizend uur die een kind voor zijn twaalfde jaar leeft, brengt het er zo'n 7,5 duizend door op school. Het onderwijs kan zichzelf soms zo belangrijk vinden... Dit relativeert.

Wat een kind het meest hindert in zijn ontwikkeling is stress. Een kind is gebaat bij ontspannen ouders die er zin in hebben samen met hem leuke en leerzame dingen te ondernemen. Echter, het leven is niet zonder stress. Ouders hebben het druk, ze moeten heel veel. Tel daarbij op wat ouders meekrijgen van professionals – al die goedbedoelde opvoedadviezen en educatieve verplichtingen – en je begrijpt dat de stress makkelijk te veel wordt.

Voor mij zit daar de kern van het educa-

David Kranenburg

tief en pedagogisch partnerschap met ouders. Als gelijkwaardige “professionals” naast elkaar gaan staan, ieder vanuit de eigen deskundigheden en verantwoordelijkheden, en samen kijken hoe je de kinderen kunt begeleiden in hun ontwikkeling. Want daar gaat het uiteindelijk om: samen het verschil maken, voor dít kind.’

Een levensweg

David Kranenburg: ‘Ik zie het als een levensweg, waarvan ouders en kinderen een behoorlijk lang stuk samen afleggen. De hele jonge kinderen worden door hun ouders stevig aan de hand gehouden. Naarmate de kinderen ouder worden, wordt die band losser. Op die levensweg komen ze allemaal professionals tegen. Die variëren van de vroedvrouw, tot de consultatiebureauarts, de babyleidster, de leerkracht, de sportcoach, ga maar door. Sommige daarvan kom je graag te-

gen, anderen misschien liever niet, de boze wijkagent bijvoorbeeld. Die professionals komen en gaan. De ouder blijft. Daarom is het zo belangrijk ouders te erkennen in hun leidende rol. Al die professionals roepen van alles, wat goed is voor dit, wat goed is voor dat. Vaak helpen ze daar ouders, hoe goedbedoeld ook, helemaal niet mee vooruit. Ze verhogen alleen maar de druk omdat ouders – en de een heeft daar meer last van dan de ander – vaak denken dat die professionals het beter weten. Professionals weten ook heel veel, daar hebben ze voor doorgeleerd, maar ze hebben de ouders nodig om er achter te komen wat het verschil maakt, voor dit kind in deze situatie.

Wat ik ook wil laten zien met mijn tekeningetje van de levensweg, is dat het goed zou zijn als al die professionals niet alleen goed contact maken met de ouder, maar ook met elkaar. Laten die nou eens energie steken in slim netwerken, met de ouders in het centrum. Dat zou heel veel druk wegnemen van die ouders.’

Echt in gesprek

David Kranenburg: ‘Wat Actief Ouderschap precies doet? Wij ondersteunen allerlei organisaties die zich bezighouden met opvoeding van en onderwijs aan kinderen bij het vormen van een partnerschap met ouders. Dat kunnen >

‘Professionals komen en gaan. De ouder blijft. Daarom is het zo belangrijk ouders te erkennen in hun leidende rol.’

De vijf tips van Actief Ouderschap

1. Haal de mensen erbij

Lang niet iedereen vindt het makkelijk om zelf contact te leggen als hij of zij in een nieuwe situatie binnenkomt. Stel mensen aan elkaar voor, geef ze de kans om met elkaar verbonden te raken.

2. Partnerschap is altijd vrijwillig

Maak ouders duidelijk dat zij worden uitgenodigd tot partnerschap en dat het geen verplichting is. Het is vooral een vraag om te onderzoeken waar het voor zowel ouders als professionals zinvol is om samen te werken.

3. Wees complementair aan elkaar

Bekritiseer niet het onvermogen van de ander, maar onderzoek waar je elkaar kunt versterken.

4. Het gaat om het kind, niet om de ouder

Maak duidelijk dat het doel van het partnerschap is het verschil te maken in het leven van het kind.

5. Geef energie, dan krijg je energie terug

Laat enthousiasme en waardering blijken.

> scholen zijn, kinderopvangorganisaties, sportclubs, bibliotheken, centra voor jeugd en gezin, enzovoort. We zijn met een flinke club ervaren procesbegeleiders. Heel concreet zorgen we ervoor dat de professionals van deze organisaties echt in gesprek komen met ouders én met elkaar. Daar hebben we een methodiek voor. Die methodiek begint ermee dat we met het team een analyse maken van waar die organisatie op dat moment staat. Daarvoor vullen we samen de scan in. In die scan worden de professionals gevraagd hun eigen organisatie te beoordelen op een aantal criteria. (Zie ka-

der, red.) We nodigen bij dergelijke sessies ook graag de professionals uit van buiten de organisatie. Dan denk ik aan de huisarts, de wijkagent of de consultatiebureauarts. Vanuit hun positie kunnen zij heel goed meedenken met de vraag van de school of de kinderopvangorganisatie. En het leert hen ook veel over de rol die de school of kinderopvang speelt in het leven van ouders en kinderen.

Het is overigens wel opmerkelijk en illustratief hoe verschillend de teams van verschillende organisaties met deze scan omgaan. Een kinderopvangteam komt

met verhalen en veel voorbeelden van hoe er in deze en die situatie met ouders wordt gecommuniceerd. Een team van een basisschool maakt van het invullen van de scan een serieus werkje. Er wordt nagedacht over precieze formuleringen en er wordt voor gezorgd dat alle vakjes gevuld zijn. In een team binnen het voortgezet onderwijs, wordt de toon alras abstracter. Ik hoorde een docent roepen: "Ik zou onder A5 nog het element 'koffieochtend' willen toevoegen." Het is maar een observatie en ik wil er maar mee zeggen dat het onderwerp partnerschap met ouders op elk niveau de tongen los maakt en dat er voor elk niveau vormen te vinden zijn die passen in die bijzondere context.

Als het interne beeld helder is, gaan we heel snel in gesprek met de ouders. En dan bedoel ik alle ouders. Die zullen niet allemaal komen op zo'n "Ouderavond Wensen en Verwachtingen". Maar daar zetten we wel op in. En als het nodig is, komen we met een hele club procesbegeleiders om ervoor te zorgen dat alle ouders de ruimte krijgen en gehoord kunnen worden. Wij verzamelen wat ouders te vertellen hebben en zorgen ervoor dat dat bij het team goed tussen de oren komt. Wat er daarna gebeurt is aan de organisatie. Daar zijn we soms meer en soms minder bij betrokken.

Wat ik merk is dat het effect heeft. Niet alleen doordat we werken volgens deze methodiek. Het werkt ook omdat we inmiddels veel voorbeelden kunnen laten zien van hoe partnerschap met ouders uitwerkt in de praktijk, wat het effect is van aandacht voor ouderbetrokkenheid op het welbevinden en de leerprestaties van de kinderen. Gedurende het hele proces praten we veel, met de professionals, met collega-professionals, met de ouders. Het doel is dat het gedachtegoed van Actief Ouderschap gaat leven en dat kan alleen als alle betrokkenen zien en ervaren wat echt partnerschap met ouders in het leven van kinderen kan betekenen.'

Meer informatie is te vinden op W: actiefouderschap.nl

Actief Ouderschap

Actief burgerschap

Onderwijskundig partnerschap

Ouderparticipatie

Maatschappelijk partnerschap

Samen staan voor de plek van het kind in de maatschappij/wijk/buurt

Pedagogisch partnerschap

Samen staan voor het welzijn van het kind

Didactisch partnerschap

Samen staan voor het leren van het kind

Formeel partnerschap

Samen staan voor het schoolbeleid/bestuur/MR

Informeel partnerschap

Samen staan voor de activiteiten en werkzaamheden van de school

Criteria Partnerschapscan

1. **Visie op ouderpartnerschap:** welke visie heeft u op ouderpartnerschap, het waarom van ouderpartnerschap, op welke wijze wilt u de samenwerking tussen ouders en professionals vormgeven?
2. **Omgevingsanalyse:** welke doelgroep heeft organisatie, in wat voor soort wijk staat de organisatie, wie zijn de andere partners, wat zijn de prognoses?
3. **Partnerschappen:**
 - **partnerschap:** samen staan voor de activiteiten en werkzaamheden van de organisatie;
 - **formeel partnerschap:** samen staan voor het beleid van de organisatie;
 - **didactisch partnerschap:** samen staan voor het leren van het kind;
 - **pedagogisch partnerschap:** samen staan voor het welzijn en de opvoeding van het kind;
 - **maatschappelijk partnerschap:** samen staan voor de plek van het kind in de maatschappij.
4. **Ouderschapplan:** hierin staan de activiteiten beschreven en de wijze waarop ouderpartnerschap is opgenomen in de totale planvorming.
5. **Strategie.**